

RESTAURAREA UNUI STEAG, VECHI DE 75 DE ANI, AL ATENEULUI POPULAR „IONESCU-GION“

NICOLETA TUDOSE*

Conservarea patrimoniului cultural reprezintă cea mai importantă misiune a unui muzeu. Tot ceea ce cunoaștem despre lumea noastră am aflat din acest patrimoniu ce a supraviețuit până la noi sub forma obiectelor materiale. Aceste obiecte sunt făcute din materiale perisabile și deci supuse unor pericole permanente de deteriorări, datorate factorilor climatici, activității microorganismelor, distrugerilor provocate de inundații, incendii sau celor provocate de om, accidental sau intenționat. Toți acești factori își pun amprenta pe obiectele de patrimoniu, făcând activitatea restauratorului de neînlocuit.

Procesul de restaurare reprezintă o muncă laborioasă ce necesită o înțelegere profundă a intervențiilor ce trebuie făcute, un simț crescut al responsabilității. Activitatea de conservare și restaurare își propune să păstreze și să transmită nu doar simpla existență fizică a obiectelor de patrimoniu, ci și întregul ansamblu de informații ce le conțin aceste obiecte.

Fragmentul de steag al Ateneului Popular „Ionescu Gion“ ce a intrat în proces de restaurare (fig. 1), are o valoare istorică deosebită datorită mesajului conținut. Ateneul Popular „Ionescu Gion“ reprezintă nucleul Muzeului Județean Argeș de astăzi, în anul 1928, ia inițiativa unui grup de intelectuali entuziaști din orașul Pitești, se propune înființarea unui ateneu popular, numindu-l în memoria distinsului fiu al Piteștiului, Gh. Ionescu Gion - istoric și publicist, membru corespondent al Academiei Române (1857-1904). Hotărârea reprezentanților intelectualității piteștene a fost aprobată oficial la data de 28 octombrie 1928, așa cum se menționează în actul constitutiv.

Printre obiectivele înscrise în statutul ateneului se află și înființarea unui muzeu regional. Acesta este actul oficial de constituire a Muzeului din Pitești.

Sufletul acestui ateneu este președinta, d-na Tatiana Bobancu, institutor și inspector cultural, ajutată fiind de membrii comitetului și de alți colaboratori, reușește să strângă o serie de obiecte deosebit de valoroase din domeniul arheologiei, istoriei, numismaticii, etnografiei și artei populare, ceea ce a permis deschiderea pentru public a expoziției permanente în 1931.

Muzeul era amplasat în localul Școlii primare de băieți nr. 1 și s-a bucurat de aprecierea unor oameni de seamă ai vremii printre care: istoricul Nicolae Iorga, scriitorul Liviu Rebreanu, pictorul Costin Petrescu, abatele Salaville - președintele

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

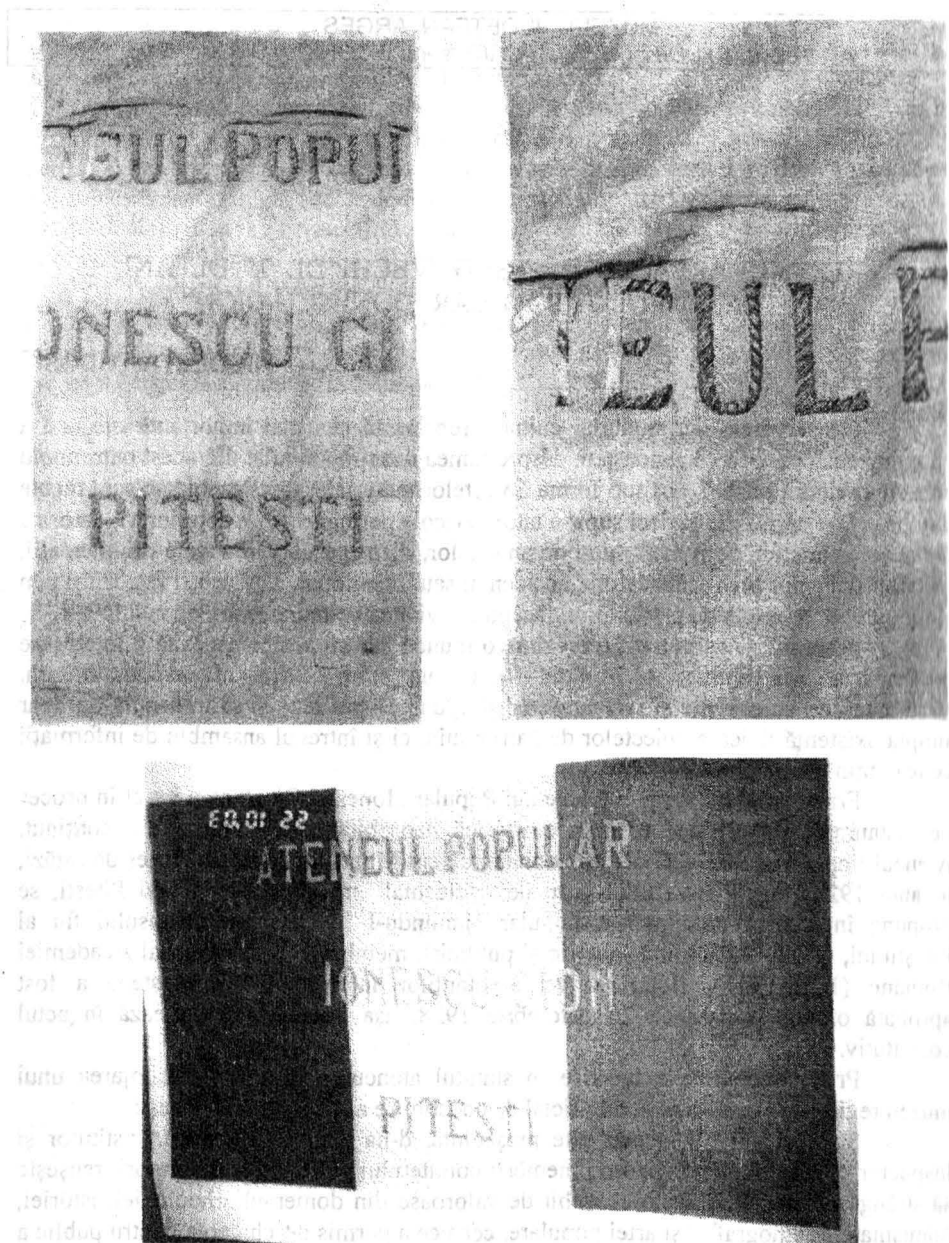

Fig. 1. Steagul Ateneului Popular „Ionescu Gion”, înainte și după restaurare.

Muzeul era amplasat în localul Școlii primare de băieți nr. 1 și s-a bucurat de aprecierea unor oameni de seamă ai vremii printre care: istoricul Nicolae Iorga, scriitorul Liviu Rebreanu, pictorul Costin Petrescu, abatele Salaville - președintele

Societății internaționale de arheologie și mulți alții, însemnările acestora se aflau în cartea de onoare ce s-a pierdut după autodizolvarea din anul 1946.

În statutul ateneului la cap. VI, art. 15, se hotărăște confecționarea unui steag. După 75 de ani de la confecționarea steagului, tot ce a rămas din el este partea din mijloc, respectiv culoarea galbenă, celelalte două fâșii nemaexistând. Astfel intră în proces de restaurare fragmentul de pânză dreptunghiulară, care cuprinde și o parte a textului brodat inițial cu fire metalice.

Pentru piesa textilă luată în studiu s-au făcut analize minuțioase în cadrul laboratorului de restaurare textile din Muzeul Național de Istorie din București, analize ce au urmărit identificarea naturii materialelor componente și a tipurilor de degradare prezente. S-a constatat astfel că fragmentul de steag este o țesătură pânză cu aspect de rips, din mătase vegetală, firul metalic din care sunt brodate literele este spiralat sub formă de arc, prin care trece un fir textil din bumbac. După analizele efectuate în laboratorul de investigații fizico-chimice s-a constatat că firul metalic este din cupru aurit. De asemenea după analizele efectuate la stereomicroscop s-au descoperit pe lateralele fâșiei de steag, mici fragmente din firele textile ce au unit inițial celelalte două părți ale steagului, partea roșie și cea albastră. Piesa fiind supusă uzurii funcționale, îmbătrânirii naturale și acțiunii factorilor de mediu, prezenta diferite tipuri de degradare: depuneri de praf și murdărie, pete de natură necunoscută, pierderea firului metalic de pe anumite porțiuni ale literelor, oxidarea firului metalic.

Natura diferită a materialelor componente, degradările specifice fiecăruia, au dus la stabilirea proceselor de curățare după efectuarea în prealabil a testelor pe firele textile și metalice. Deoarece literele erau brodate pe pat de carton și ziar nu s-a putut face curățare umedă prin imersie în agenți de spălare, ci s-a făcut curățare locală pe pat absorbant. Operațiile de curățare umedă s-au finalizat prin clătiri repetate cu apă distilată până la eliminarea completă a produșilor de curățare. Este de remarcat efectul pozitiv al tratamentelor de curățare aplicate. De asemenea, măsurătorile efectuate înainte și după aplicarea tratamentului umed, au pus în evidență faptul că, prin fenomenele de contractare-relaxare, dimensiunile țesăturii nu s-au modificat semnificativ.

Pentru înlocuirea celor două bucăți de steag ce lipsesc, s-a căutat o pânză asemănătoare ca structură și aspect cu cea deja existentă, după care a fost vopsită în culorile originale albastru și roșu.

Literele ce lipseau din textul brodat respectiv A, T, E și jumătate din litera N, apoi literele A, R, I și O, N, au fost reconstituite din fire de bumbac vopsite cât mai aproape de culoarea inițială a firelor metalice, la care s-a adăugat prin răsucire un fir metalic auriu. În final s-au reasamblat elementele componente conform modului original de execuție rezultând steagul așa cum a fost el comandat de membrii ateneului.

Fragmentul de steag al Ateneului Popular „Ionescu Gion” intrat în proces de restaurare, a permis ca prin alegerea unor metode adecvate de cercetare și restaurare să ducă la redarea aspectului original și implicit la relevarea valorii documentar-istorice a piesei.

Ținând cont de semnificația istorică a acestui steag, și nu în ultimul rând de latura sa estetică, muzeografii secției de istorie au hotărât ca piesa restaurată, etalată pe un panou dublu, din stiplex, să fie amplasată la intrarea în expoziție, ca un certificat de naștere al instituției noastre.